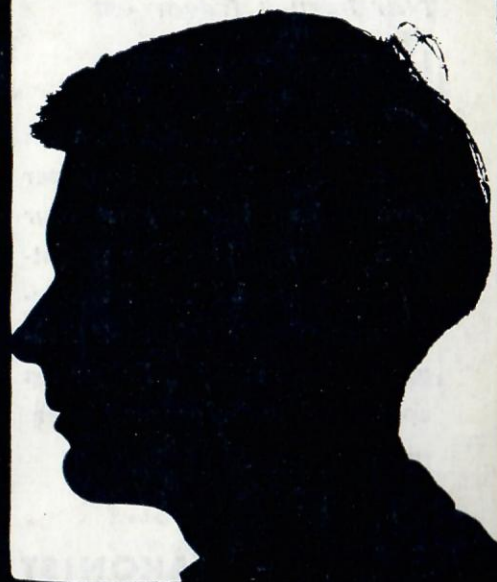

katalogfals

- en **AMERY**-produkt

för broschyrer, kataloger etc.
som inte är hålslagna

Två nya

i serien Småskrifter för Mor och Far

BIRGITTA PETRI

När barnen frågar...

Mamma hur gammal är Gud

Skratta inte. Tröttna inte. Tala sant. Tala barnens språk! Ge inte upp! Hurdan är Gud? Vem har gjort allting? Hur har jag kommit till? Var finns himlen någonstans?

Illustr. häft. 3:50

EIVOR ÅKESSON

När barnen frågar om

lidande och död

Behöver man tala med barn om lidande och död? Hur uppfattar barn döden? Hur mycket bryr barn sig om döden? Hur uppfattar barn krig och lidande? Varförfrågorna. Varför gråter vi? Frågor om begravningen. Frågor om uppståndelsen. Frågor om himlen.

Illustr. häft. 5:—

SKDB — DIAKONISTYRELSENS BOKFÖRLAG

I ny upplaga!

OTTAR OTTERSEN

DE VIKTIGASTE ÅREN

En bok om förskoleålderns psykologi

Studierektor Ottar Ottersen har här sammanfattat vad man behöver veta om uppfostran och psykologi, när det gäller barn upp till sju år.

"Utmärkt klart och lättfattligt... står i nivå med det bästa som skrivits på detta område."

Gösta Harding i SKT

"Förmedlar mycken kunskap och är lättläst."

Rutger Lagercrantz i DN

"Kan varmt rekommenderas både för föräldrar och förskollärare."

*U.-B. Bruun
i Barntrudgården*

I SPI:s handboksserie
Häft. 14:50, inb. 17:—.

5:—

för en historia

SNALHETEN OCH VISHETEN

Elisabet, 4 år, var med pappa och mamma i kyrkan. När det var dags för kollekt fick hon en 10-öring av pappa. Efter en stund ville hon ha en peng av mamma också och fick en 5-öring. Så kom farbrorn med häven. När han dragit tillbaka den, följde Elisabet honom med en pillemarisk blick tills han var utom syn- och hörhåll, då visade hon förtjust fram 5-öringen med ett: Han fick bara den lilla!

Elisabets mamma

DALIGT VALT

Inga, 2 1/2 år, saknar lekkamrat, men mamma lovar henne att om hon är riktigt snäll så ska hon få en lillebror eller lillasyster att leka med. Inga går i spänd förväntan när mamma åker till BB. Men då mamma kommer hem med det lilla knytet, blir hon först alldeles stum och sedan säger hon besviket:

— Så synd att vi inte skickade pappa att köpa henne. Han kunde säkert valt bättre!
Ingas mamma

TONARSKO

Stadsbarnet Viveka sitter och läser. Hon träffar på ett ord vars betydelse hon inte är säker på och frågar:

— Mamma, en kviga, det är väl en tonårsko?

M. O.

RIK

Mamma och Karin, 5 år, ska gå och handla. Karin tar fram sin portmonnä.

— Vad du är rik, Karin, säger mamma.
— Å ja, det är bara ibland. Men ibland så minskar allt riket.

Ia

MYSTERIUM

Utanför Tekniska Gymnasiet i vår stad finns en byst av Jonas Wenström. Den står på en sockel till vilken en trappa leder.

Lena, 4 år, går förbi med sin mamma, stannar, tittar och säger:

— Men, mamma, hur har farbrorn kommit opp där, han har ju inga ben?

K. E.

HANS LÖWBEER

chef för den nya Skolöverstyrelsen, skildrar i detta nummers specialartikel den utbildnings-explosion som samhället nu upplever och ger oss en uppfattning om efter vilka linjer man tänker sig lösa utbildningsfrågorna.

DOKTOR TRUMP

har gett sitt namn åt ett mycket diskuterat undervisningssystem, som om det tillämpades i Sverige skulle omstöpa hela skolväsendet. Försök med "trumpsystemet" pågår faktiskt, s. 15.

ELEFANTER

tågar fram över sidorna 18 och 19. De tjänar till att fästa i minnet att det i hopen av normer, som alla nu diskuteras med samma iver och allvar, finns verkliga tungviktare — till skillnad från annat mindre väsentligt kرافs.

GRYMT ÄR

att lämna sitt barn på sjukhus i en situation då det som bäst behöver fars eller mors närvaro. Går det verkligen inte att ordna så att någon av föräldrarna kan stanna hos barnet? s. 24.

THE BEATLES

och deras gelikar förmår tillfredsställa de ungas behov av extas, symboler, myt, gemenskap. Vad har vi vuxna av den varan som kunde sättas i stället? s. 28.

Väsentliga normer— och

Att lära barnen hänsyn,
omtanke om andra,
respekt för individernas
integritet —
det är viktigare
än det här med läggtider
och snask ...

Av barnpsykiater
INGA-GRETA AGRELL

Normdiskussionens våg sveper som en folkrörelse fram över landet. Man ropar efter normer. Men *vilka* normer? Det är mest sådana som rör läggtider och veckopengar och snask och rökning — allt i och för sig relativt viktigt, men inte på långt när det angelägnaste.

I de flesta familjer serveras ett axplock ur normfloran på olika områden, utan att man egentligen gjort klart vare sig för sig själv eller barnen, varför man håller på den ena eller andra regeln. Ibland håller man benhårt på en rad ganska meningslösa normer, ibland orkar man inte se till att de följs. Normerna för barnen är ofta inkonsekventa och i direkt strid med dem som gäller för vuxna. Vidare lägger vi tyngdpunkten på den del av uppfostran som imponerar direkt utåt: äta snyggt, räcka vacker tass osv. Men vi försummar

ofta nog det som borde vara viktigare: hänsyn och respekt för andra människors personliga integritet. Vi ger i stor utsträckning barnen stenar istället för bröd.

Viktigt och mindre viktigt

Framför mig ligger en travé artiklar om barnens normfostran. Det är bra artiklar ur tidskriften BARN, skrivna av erfarna pedagoger, psykologer och föräldrar. Och alla dessa artiklar pekar mot något väsentligt i uppfostran, något som varenda förälder och annan fostrare behövde tänka sig in i och arbeta sig fram till: en angelägenhetsgradering av de normer vi försöker ge våra barn. Norm betyder regel, rätte-

Man kan värdera med hänsyn till vad som är värdefullt för hälsan, och dessa normer bör naturligtvis också vara fasta.

Men sedan finns normer som berör rent konventionella frågor, etikett och liknande samt normer på det estetiska området. Till dessa senare räknar jag allt som har med klädsel, skönhetsmedel, frisyr osv. att göra.

Perspektiv på normerna

Denna värdering och angelägenhetsgradering är det viktigaste i uppfostran, det som syndas mest emot, och enligt min personliga uppfattning kan man i denna brist finna en av orsakerna till att ungdom spårar ur.

verats såväl utan angelägenhetsgradering som också utan godtagbar motivering.

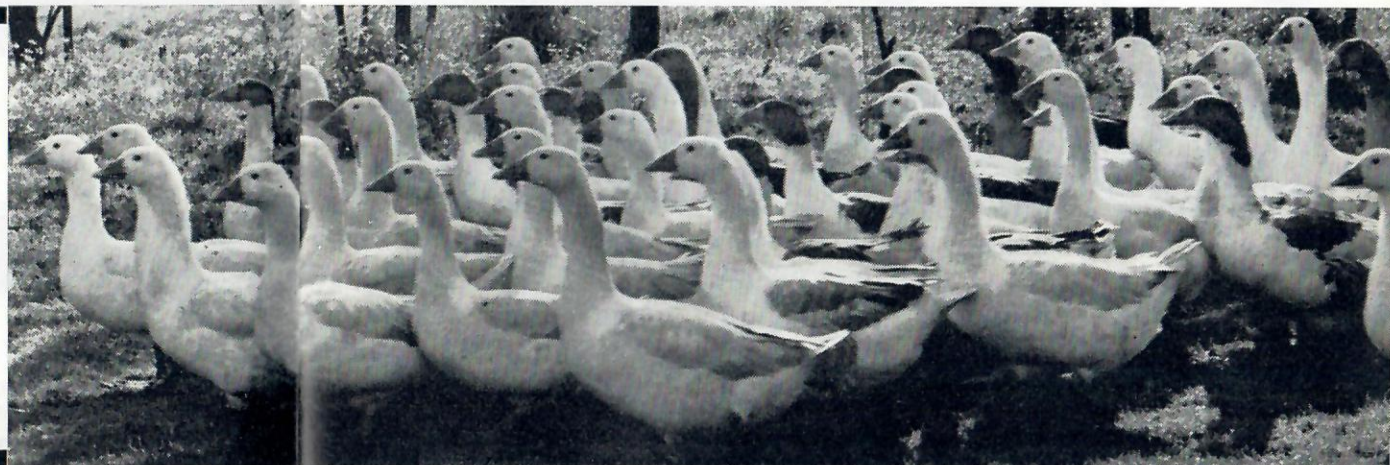
Att komma fram till det gemensamma

Detta, det viktigaste i uppfostringsdebatten, *angelägenhetsgraderingen av normerna*, kräver ett personligt avgörande, ett tillrättgående med sig själv, som många vuxna inte är riktigt mogna för. Olika människor har olika livsåskådning. Därav följer att värderingarna inte kan bli helt sammanfallande. Men vissa gemensamma värderingar kan vi dock komma till. Det är normer, grundade på detta gemensamma, som hem och skola-föreningarna ska arbeta på att få fram. Och då är vi ganska

fjärde är verkligen inte särskilt viktigt. Det finns en inte så liten grupp barn, som inte orkar med alltför många normer, och då är det nödvändigt att pruta ner kraven — och göra det på de rätta ställena.

Jag har tidigare varit i tillfälle att i denna tidskrift tala om begreppet normträngsel. Det är ett symtomkomplex som kan drabba barn i överkravssituation. Barnet har så många olika slags normer att följa, att det inte orkar hålla ihop dem — och så svarar pojken eller flickan med ett symtomkomplex, som kan gripa över olika områden och som man kan kalla normträngsel. Det kan bli kroppsliga besvär, t.ex. sängvåta, "navelkolik" m.m. Det kan också bli

oväsentliga

snöre, men en regel kan vara mer eller mindre kategorisk, och det är vår uppgift som föräldrar att ge barnen en meningsfull värdering av de olika normer vi själva har och som vi försöker delge dem. En värdering och en angelägenhetsgradering.

Värderingen kan ske ur olika synpunkter, som då också markerar angelägenhetsgraden.

Man kan värdera ur etiska synpunkter, och de normer som då berörs bör rimligen vara kategoriska, oomkullrunneliga. Det är normer som berör hänsyn och respekt för andras liv, egenom och livsrum.

Många ungdomar som kommit på avvägar, har utmärkta hem med oförvitliga föräldrar. Man kan där vid ett närmare penetrerande av orsakssammanhanget finna att föräldrarna lagt ner oändlig möda på att bibringa sin tening de mest förträffliga normer på livets alla områden. I sin ambition har föräldrarna tappat de stora, bärande linjerna — angelägenhetsgraderingen i sitt normsystem — och så har barnet psykiskt kvävts under mängderna av förbud, påbud, varningar, maningar och överkrav. Barnet tappar känslan för vad som är socialt angeläget och etiskt försvarligt. Normerna har ser-

långt ifrån det där med veckopengar och kläder och snask eller hur? Det vare mig fjärran att vilja bannlysa diskussionen om dessa de vardagligare tingen, men den ska inte överskugga den idédebatt, som får betraktas som ett kulturarv vi har att förvalta.

Till den praktiska tillämpningen av vår angelägenhetsgradering hör alltså att vi ska kunna till våra barn säga: Detta med ärlighet och redbarhet och pålitlighet och hänsyn är det som är det allra viktigaste, detta andra är bra för din hälsa, och detta tredje ser trevligt ut; du kan tänka på det om du kommer ihåg och orkar, men detta

allmän osäkerhet, ängslan, mardrömmar och det kan bli beteenderubbningar av olika slag. Exempel på en viss form av normträngsel kan finnas hos det barn, som får börja skolan för tidigt, alltså utan att vara skolmoget och som efter att tidigare ha varit torr och ren, vid skolans början etablerar en dålig kontroll av både blåsa och tarm. Det kan vara fråga om dels överkrav i förhållande till barnets mognad, dels en kollision mellan hemmets och skolans normsystem, som kanske inte passar ihop.

Normträngseln uppträder alltså när normerna saknar angelägenhetsgrade-

Normer

ring, när de är för många och kanske motsägande.

Ett fel som vi ofta gör är, att vi inte tar hänsyn till den unges ålder och utveckling, när vi ger normerna. Många gånger ger vi regler utan att ta reda på om de är rimliga med hänsyn till de utvecklingspsykologiska aspekterna. Detta kan kanske belysas något av historien om Anna och Pelle:

Annas och Pelles mammor var bästa-vänner. När Anna var 3 år kastade hennes mamma henne i vattnet, och si, hon

simmade genast — om också inte med någon glädje. "Kan Anna, så kan Pelle" sa Pelles mamma och kastade 3-åriga Pelle i vattnet. Pelle drunknade — nästan i alla fall — som alla 3-åringar utom Anna skulle ha gjort. Anna var mogen långt utöver sina 3 år, Pelle var normalutvecklad. Så där är det med uppfostringsnormerna också. Anna kanske håller sig flytande, Pelle drunknar.

Låt mig ge några exempel på hur vi ska komma tillrätta med de gemensamma normerna:

- Diskutera dem på klassmöten och i studiecirkel. Men disponera ämnet noga, så att ni får ett vettigt underlag för den fortsatta diskussionen.
- Börja med utvecklingspsykologi: Vad är rimligt att begära av barn i olika åldrar? Utmärkt litteratur finns på området. Vi har framstående utländska och svenska forskare, som lärt oss mycket: Arnold Gesell, Åse Gruda Skard, Anna-Lisa Annell, Sven Ahnsjö, Elis Regné, Bertil Söderling m. fl.
- Försök att utifrån de skilda livsåskådningarna få fram de områden där vi kan enas om normerna och gör upp en angelägenhetsgradering, helst gemensamt med skolan.
- Genomför normerna med demokrati, dvs. se till att även barnen får tillfälle att göra sin röst hörd. Det gäller både i hemmet och i skolan. Demokrati ska läras innan barnen kommit i skolan. Den som inte fått lära sig vad den innebär, kan inte väntas i stånd att klara den nya skolans röda tråd av demokrati och självverksamhet.

Den gemensamma nämnaren

Vid årets Sigtuna-konferenser liksom vid tidigare kom mycken vikt att läggas vid den konkreta uppfostringsituationen. Men liksom tidigare kom motsägelser fram: Vi ropar efter gemensamma normer, samtidigt som en av den nya skolans viktigaste uppgifter är att låra ut tolerans mot oliktänkande.

Men det är just sådana motsägelser

— skenbara eller verkliga — som är intressanta och som bör diskuteras vid våra föräldra- och lärarsammankomster. Hur ska vi brygga över klyftorna och finna den gemensamma nämnaren i vårt stora gemensamma problem: barnens fostran till hem, familj och samhälle?

Hur ska vi skapa normer som ger barnen bröd men icke stenar? ■

*Gå lågklackat
är nästan som barfotagång —
vackert, graciöst
och riktigt för hela kroppen*

På god fot

Av dr NILS-BRAGE NORDLANDER

En studentförening skulle nyligen renovera sina lokaler. Golvet, där många flickor hade stått och pratat, hade blivit så sönderstucket av sylvassa klackar att det knappast kunde slipas ner och komma i hyggligt skick igen. Det var synd om golvet, men det är ännu mer synd om de flickor som balanserar på de golvfördärvande skorna, som samtidigt är fotfördärvande.

Titta på ett barns nakna fot! Den är solfjäderformad, smalast över hälen och med tårna spretande likformigt utåt. Stortåns inre rand fortsätter den raka linjen framåt som fotens inre kant bildar.

Det är inte en godtycklig nyck av naturen, utan det har en stor funktionell betydelse. Det naturliga sättet att gå innebär nämligen att man först sätter ner hälen, därefter rullar foten framåt

så att den främre trampdynan övertar kroppstyngden och slutligen låter stortån ta belastningen samtidigt som den andra foten övertar större delen av kroppstyngden. På så sätt får man den smidiga elastiska gång som utmärker alla som är vana att gå barfota. Det är vackert och graciöst att se på, men det är viktigt också på ett annat sätt. Genom att kroppstyngden på detta sätt rullas fram över hela fotsulan, pressas det blodådernät samman, som finns där i bindväven under huden, och blodet pumpas med kraft upp mot hjärtat. Denna pumpverkan på benets blodådror fortsättes genom att vadens muskulatur drar ihop sig och manglar blodet vidare uppåt.

I en högklackad sko kan det aldrig bli frågan om ett "rullande" steg, det finns ingen möjlighet att sätta ner hä-

fortsätter på s. 42